

alterat en +*vellac*, ajudant-hi la influència del sinònim *vəljəgàs* i *vellegassa*, una mica més despectiu que *vellard*, -*arda*: *vellegàs* fou emprat per Eiximenis (*Do-nes*, p. 341.14), *vellegassa* repetidament en JRoig: «la *vellegaça*, / fera, vinyaça, tant per malea / com per perea / dels podadós / ---» (*Spill*, 13405, i el passatge que en cito a LLOCA). «La meua muller, que és de Vila-seca de Solcina --- per dir qu'és una mica vell, diu qu'és *vellac*, o bé qu'és +*vellacós*», Melcior Cases (*BDLC* iv, 96).

De la pronúncia intermèdia *vəljárk*: *vellarçàs*, usada per J. Ruyra: «la nostra llebre surt del dessota de la menjadora i escolta ---; la *vellarçassa* de la llebre va fer un salt --- galopant dolçament ---» (trad. dels Contes d'Erkman-Chatrion, 14); i, contaminada per *vellota* [-ot, -ota, Lab.], *vellorca*: «Déu te guart, *veya veyorca*», Romllo. (MilàF, 37).

En fi, valencià +*vellaco*, que he sentit a l'extrem Sud: *el vəljáko m asegúra...* 'el vell (de casa)' Novel·la, 1963, amb aquell -o hipocorístic: compte amb no confondre-ho amb l'abominable castellanisme *vellaco*, -ac, 'cínic, trapella', peculiar de les Illes, que allí farien bé de retirar de la circulació, com ho hem fet en el Princ. amb els *vellaco*, *vellacona* que cita el *DAG*. del Rector de Vallfogona i altres beatets; si en la frase de *Canyís* «en la casa no queden més que un pastoret --- pa avia és mules y una *vellaca* pa el averio» (93) vol dir 'xiqueta de servei', sentit que tindria a Mondóver, com diu *AlcM*, o bé 'una vella', com a la immediata Novelda, no ho asseguro, però és clar que per cuidar-se de l'aviram tant o més val una vella que una xiqueta.

Altres derivats afectius, mig despectius, mig hipocorístics: «lo qual anava amb una franja de franel·la vermella, cosida al llarg dels cuixals, i boina també vermella: era baix, *vellerós* i usava bigoti blanc», MrnVayreda (*Carlinada* v, p. 72), P. Vayreda (i *vellerot*) Olot (*AlcM*). *Vellús*, -*ussa*, val. 'que comença a ser vell' (*AlcM*): «una *vellu*<S>*sa* capella, en algunes antigalles», MGadea (*T. del Xè* i, 401). *Vellendà*, -*ana* (*DAG*), o *Vellarando*, -*a*, men. *Vellàs* (*Canç. Sat. Val.*; Belv.). *Vellet* [Belv.]; *velletona*,² títol i text de l'obra juvenil de BMetge, llibertina imitació del poema *De Vetula* del ll. medieval (veg. la meua ed. crítica de l'Arx. de Hita i l'ed. Riquer de BMetge, 98.24): *vellat*, Fc. Alegre. *Velleruc* (*DAG*). *Vellejant*, part act. de *vellejar* (Ruyra). *Vellerusca* 'borralló de neu' (Camprodon, pel color blanc). *Vellós*, CpTarr. (*DAG*).

Abstractes, *vellesa* [Llull, V. la cita a *envellir*]: «no's debilita pèr *vellesa* o per altra qualsevol debilitació», BMetge (*Somni* i, Riq., 190.19); «Rambla avall, que és com deixar-se dur sense govern pel corrent de les aigües sortides de mare, cinisme de la *vellesa* que ja fa tractes amb la mort --- quan es fa burla de l'enyorament, i l'ànima --- deixa els clavells i les roses per la pirrossa adusta de les canyes en el bassal!», Coromines (1939, *O. C.*, 577a36). Registrat des del Busa-N. «—Mestre, dóm la saviesa / d'arribà a vell. —Ten present / que no és un art la *vellesa*: / ho és portar-la dignament.» «I no m'alabeu tant la saviesa: / de

la modèstia ens hem de fer virtut; / qu'ans d'acabà 'ls errors de joventut / comencen ja'ls errors de la *vellesa*», Maragall adaptant Goethe (*Pens. de G.*, 10.4, 10.1f.).

La variant *vellea*, ara només val., i ja minoritària a l'E. Mj., deu ser cosa de l'adaptador val. de 1524 en *Blanq.*, § 5, però apareix en alguns passatges lullians (*L. de Cavall.*, 5), en els *Usatges* etc. *Velledat* [Ausiàs]: «Cobrir no pusc la dolor qui-m turmenta, / veent que Mort son aguayt me descobre / --- / l'enteniment de follia tem volta; / la *velledat* en valencians mal prova / e no sé com yo faça obra nova», *Cant Moral* cxii 1b; també fou cast. ant., Berceo, i en trad. bíbliques («al fallido de *vegedat*», ms. 6 trad. *defecto aetate* Vulg.: *Eccles.* xli, 4.5, Bíblia de Scio vi, 262).

Vellura: «so -m desexida / d'ocasió: / de tració / ell m'infestava / e -m requestava / ab sa *vellura* / rompés... costura / ---», Jaume Roig (*Spill*, 4177); «val més està a cal meu pare y dur el vestit dolent / qu'estar aquí amb la *vellura*: oh gran cosa és el jovent!», Romllo. (MilàF, 264A), amb versió mall.: «hauveu de sufrir *veyuras*», vº B1), «rondalles y coses de la *vellura*», Verdaguer, c. 1860-65 (*Escr. In.*, Casac. i, 125); també BMetge; *vellúria*: popular CpTarr.³ i Ebre, segons *AlcM*, però jo ho he sentit a l'Urgellet: «tot això que dieu són trastos que usaven a la *belúria*» Vall de Lavansa, 1964; «bellugant l'aspi el fil cabdella» la Parca traçant el destí «de la infantesa qui s'enfila, / de la *vellúria* qui se'n va, / la Balenguera fila, fila, / la Balenguera filarà», Alcover. *Vellor*. *Vellesca* 'massa de trastos vells', mall., men., format a imitació de BRETESCA, *ventresca*, *murriesca*, *belitresca*, *sol·dadesca*: «En una exploració per dalt les golfes d'una casa de Vistabella, vaig trobar, tirat per terra, amb altra *vellesca*, un llibre manuscrit, sense relligar, amb molts de fulls tacats d'humitat», Moll, *Misc. MtzFerrando* 1968, p. 1.

Vellada. *Vellejar* (Ruyra). *Vellotejar* Bna. (*DAG*).

Envellir [Llull]: «aquell agró *envellir*, e per *vellesa* perdia sa cassa moltes de vegades», Llull (*Merav.*, Ag. i, 212); o amb fonètica mall., del copista, *envehí Merav.* (*NCl.* ii, 111.11); el *DTO*. 1647 vol distingir entre *envellir l'home* («hem *envellit* molt» ex.), *envellit en pecats*, i d'altra banda *envellir-se les coses*. Però la veritat és que, en cat. modern, la tendència general i decidida és a dir sempre *envellir-se* com a refl., que és ja l'única cosa que registra el Busa-N. (1507): «*envellir-se*: senesco, veterasco; *envellit mal*: veterator», que és el que correspon en tota aquesta mena de verbs a la tendència general del cat. modern genuí, veg. *LleuresC*, 74.

En català antic va tenir molta extensió la variant *envelleir* (del tipus estudiat a *LleuresC*, 274): *Vides de Sants Ross.*, fº 6; en *Blanq.* (ii, 251.16) el ms. bàsic de *NCl.* porta *envelli*, però hi ha *envellebí* en el ms. D; en alguna altra obra de Llull amb observació encara de la ð arcaica: «una canal de molí que era *envellesida* per lo passament que la ayga ne feya», *Merav.*, *NCl.* iii, 42. *Envelliment* [Lacav.]; *envellidor*. *Ave-*